

25.8.2022

Maa- ja metsätalousministeriö

kirjaamo.mmm@gov.fi

Viite: VN/21436/2021

**LAUSUNTO LUONNOKSESTA VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI FOSFORIN KÄYTÖSTÄ
MAA- JA PUUTARHATALOUDESSA SEKÄ VIHHER- JA YMPÄRISTÖRAKENTAMISESSA**

MTK Häme kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto fosforiasetuksesta. Kyseessä onkin mitä merkityksellisin asia, jolla monitahoisesti vaikutetaan ruuantuotannon mahdollisuuksiin, ympäristön tilaan ja viljelijän toimintaedellytyksiin. Vaikutukset eivät ole täysin yksiselitteisiä eivätkä välttämättä odotetun kaltaisia.

Venäjän Ukrainassa aloittama sota on heijastunut sekä Euroopan että Afrikan ruokahuoltoon. Huolta on kannettu etenkin tuotantopanosten saatavuudesta ja hinnasta. Teollisesti tuotetun lannoiteraaka-aineen hinta on noussut tasolle, joka vaarantaa viljelyn jatkuvuuden. Kuluvan satokauden suotuisuus Suomessa näyttää hieman hidastavan maatilojen lopettamistahtia. Sen sijaan Keski- ja Etelä-Euroopassa vallinnut kuivuus voi johtaa vaikeisiin seurauksiin, kun sato on jäämässä pieneksi tilanteessa, jossa Ukrainan viljasta saadaan markkinoille vain murto-osa entisestä.

Sekä säiden että kansainvälisen politiikan epävakauteen tuleekin varautua järkevästi toteutettavissa olevilla keinoilla, jotta ruokahuolto turvataan. Keskeisiin keinoihin lukeutuu fosforiravinteiden saatavuus. Suomen maaperä on luontaisesti hyvin fosforiköyhää. Siksi fosforin saatavuudesta kasvinravinteeksi tulee huolehtia. Viljan viljely on mahdollista vain osalla Suomen pelloista, joten kotieläintuotanto on ruuan saatavuuden tärkeä varmistaja. Kotieläinten lanta on ruuan huoltovarmuuden kulmakivi: sen sisältämät ravinteet, muun muassa fosfori, varmistavat viljan ja muiden viljelykasvien tuotannon myös teollisten ravinteiden saannin vaikeutuessa.

Karjanlantapoikkeus eli mahdollisuus käyttää hieman suurempi määrä lantafosforia peltohehtaaria kohden olisi fosforiasetuksen myötä poistumassa. Karjanlantapoikkeuksen tarpeellisuuden perusteet eivät ole kuitenkaan poistuneet. Siksi MTK Häme esittää, ettei karjanlantapoikkeukseen tehdä esitettyjä muutoksia. Muullakin tavoin tulee edistää karjanlannan käyttöä, jotta tämä ruuan huoltovarmuuden keskeinen tekijä säilyisi. Lanta on kiertotalouden arvokas raaka-aine. Samanaikaisesti tulisi etsiä keinoja lannan käytön tehokkaammaksi ja kestävämmäksi hyödyntämiseksi esimerkiksi biokaasuprosessoinnissa.

Lantapoikkeuksen lopettaminen vaikuttaisi suoraan kotieläintilojen talouteen myös lisäämällä lannan kuljetustarvetta. Pitkään kustannuskriisissä ollut kotieläintuotanto ei kestä tätä lisäkustannusta, vaan kustannukset olisi kompensoitava. Koska kompensointi on epävarmaa, jopa epätodennäköistä, niin lantapoikkeuksen poistamisella ei tule kiihdyttää kotieläintilojen lopettamisvauhtia.

MTK Häme suhtautuu kriittisesti fosforiasetuksen lähtökohtaan, joka määrittää fosforilannoituksen lakisääteisesti samaan tasoon kuin maatalouden

ympäristökorvauksessa. Näin vapaaehtoisesta ja korvauksen piirissä olevasta alennetusta tasosta tulisi pakollinen. Jos näin tapahtuu, niin ympäristökorvauksen kannustava elementti poistuu. Siksi tulee säilyä mahdollisuus käyttää nykytasoista fosforilannoitusta, jolloin myös ympäristökorvauksen merkitys säilyy.

Mikäli rajat sen sijaan asetettaisiin samaan tasoon kuin ympäristökorvauksessa, tekisi se ympäristökorvauksen vähemmän kiinnostavaksi viljelijän kannalta. Ympäristökorvauksen tarkoitus on korvata viljelijälle kustannuksia, joita aiheutuu lainsäädäntöä tiukempien vaatimusten noudattamisesta. Koska ympäristöohjelmassa mukana oleminen alentaa sallitun fosforilannoituksen määrää, niin siitä aiheutuvaa satopotentiaalin menetystä hyvitetään ympäristökorvauksella. Jos kustannuksen korvaus ja kannustavuus näiltä osin poistuu fosforiasetuksen myötä, niin viljelijän myönteinen ajattelu ympäristökorvauksesta vähenee. Maatalouden ympäristöohjelmalla on saatu paljon hyvää aikaan, eikä sitoutumista ja viljelijöiden myönteistä ajattelua tule vaarantaa heikentämällä kannustavuutta.

Muilta osin viittaamme MTK:n keskusliiton antamaan lausuntoon.

MTK Häme ry